

Dizaino sparnai

Projekto apžvalga 2024

Martynas Tininis, Karolis Jonutis, LKT
2024-03-21

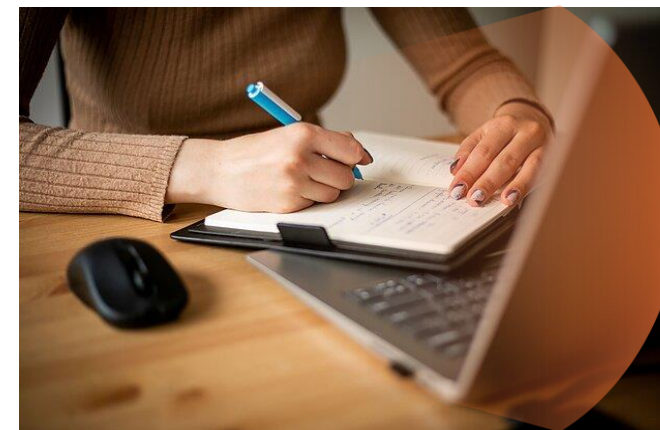
Padėtis prieš prasidedant projektui „Dizaino sparnai“

Covid-19 pandemija

Išaugęs nedarbo lygis,
ypač tarp 20–24 m.
amžiaus asmenų

Kultūros ir kūrybinių
industrijų dalis BVP
mažėja

Trumpai apie projektą „Dizaino sparnai“

Projekto vertė –

893 691 Eur

Projekto trukmė –

2022 m. vasario 1 d. – 2023 m. gruodžio 31 d.

I etapas

Nuo 2022 m. rugsėjo 1 d.

iki 2022 m. sausio 31 d.

II etapas

Nuo 2023 m. kovo 1 d.

iki 2023 m. liepos 31 d.

Trumpai apie projektą „Dizaino sparnai“

Projekte bendradarbiavo pradedantieji dizaineriai ir labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės.

Projekte kurti dizaino sprendimai grįsti skaitmeninės ir (ar) žiedinės ekonomikos principais, šiose dizaino kategorijose:

- Komunikacijų dizainas
- Produkto, gaminio dizainas
- Procesų, paslaugų ir sąsajų dizainas

Projekto metu vyko mokymai, tarpiniai pristatymai ir galutinis projekto rezultatų pristatymas diskusijų festivalyje „Būtent!“, Birštone, 2023 m. rugpjūčio mėn..

Projekto skaičiai

2022-2023 m.

Stipendijos
dizaineriams

Reali darbinė
patirtis įmonėse

34

smulkaus ir vidutinio
verslo įmonės

34

dizaino sprendimai,
pagrįsti žiedinės ir skaitmeninės
ekonomikos principais

26 285 €

nefinansinė parama
įmonei

7 mokymų
temos

6 mentoriai

20 pradedančiųjų
dizainerių

1/3
produkto dizainas

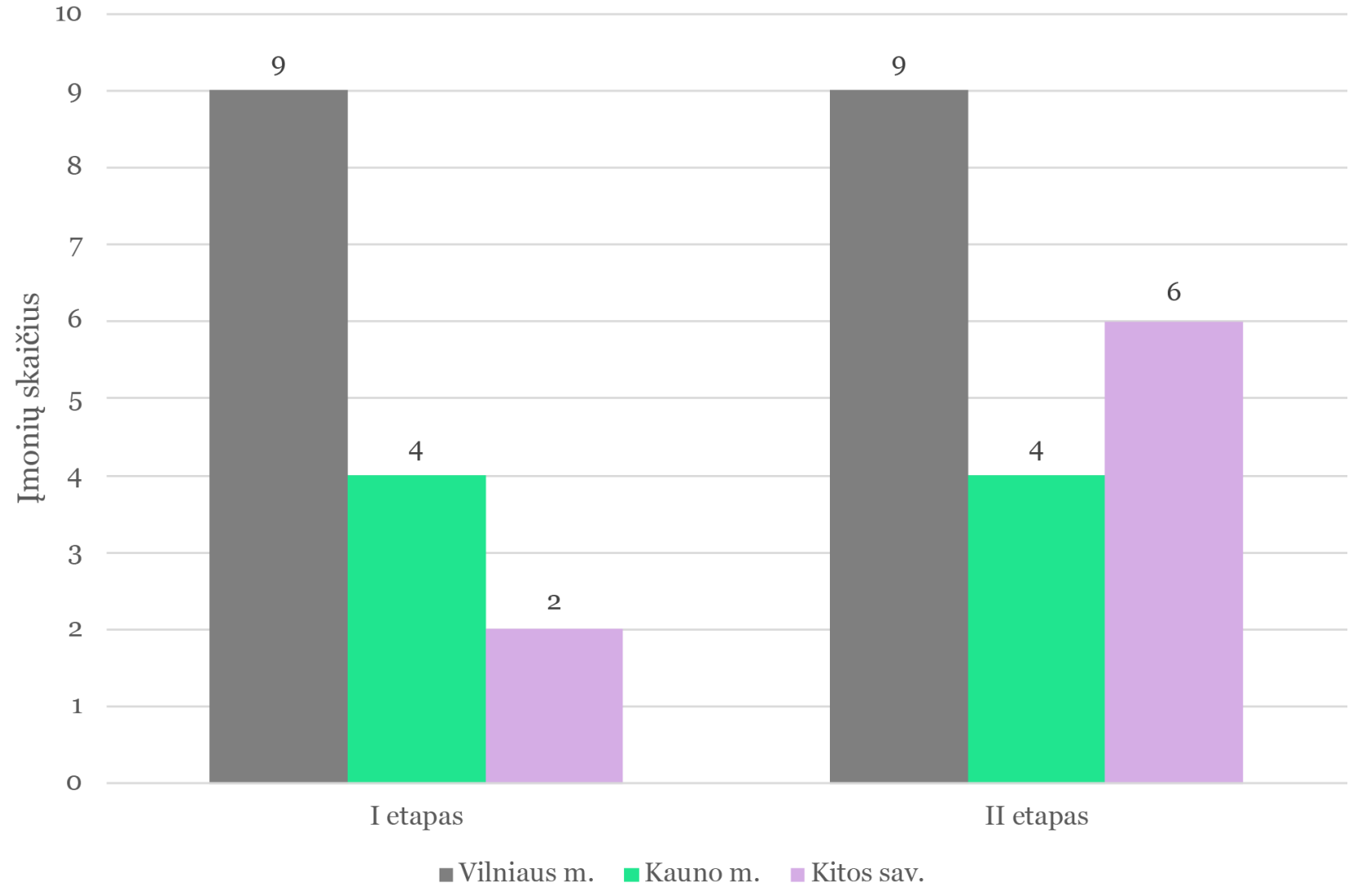
1/3
vartotojo patyrimo (UX)
ir vartotojo sąsajos (UI)
dizainas

1/3
grafiniai sprendimai

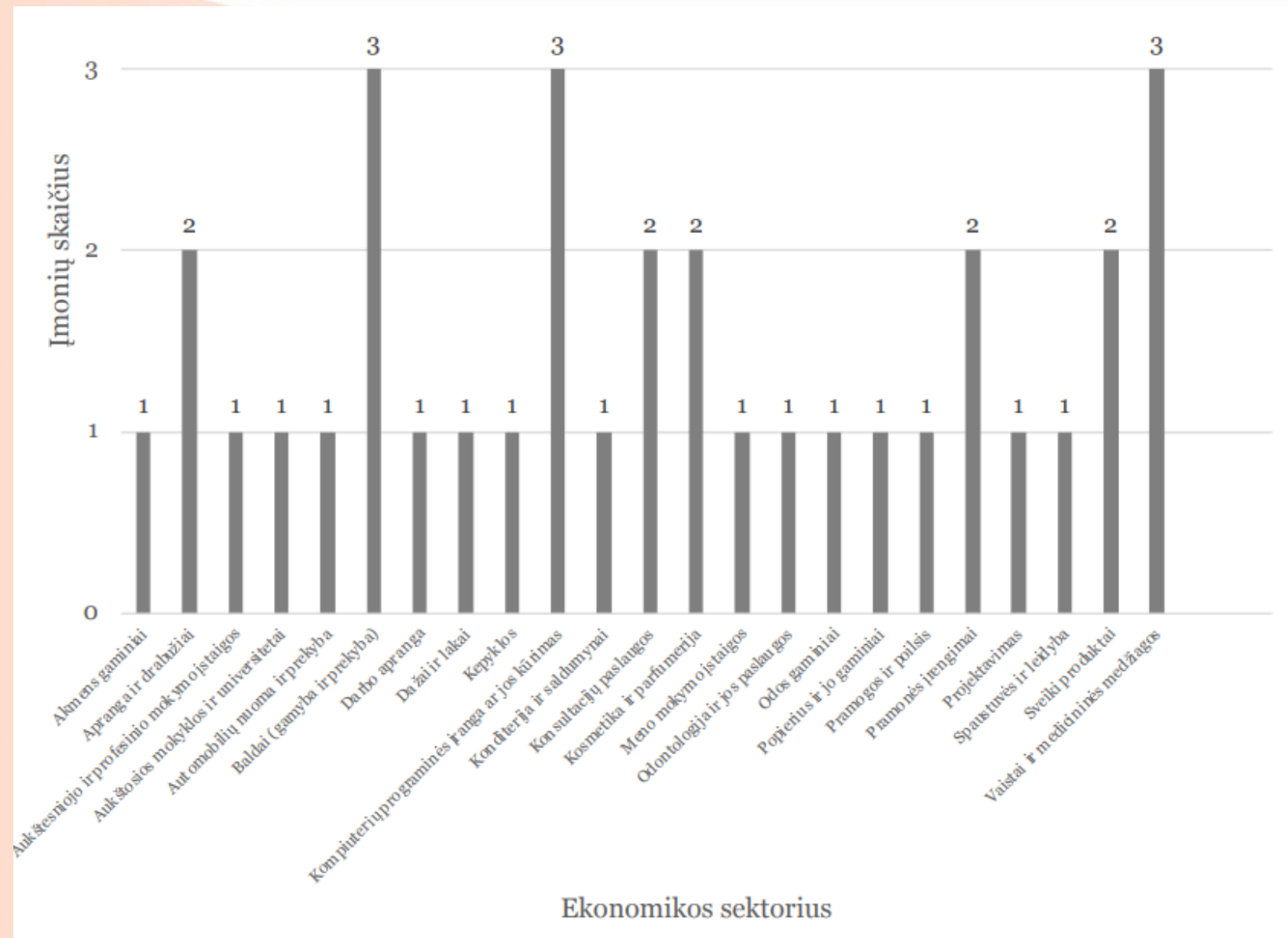
Projekto „Dizaino sparnai“ poveikio vertinimo tyrimas

Apžvalgos dalis
iš paraiškose pateiktos informacijos

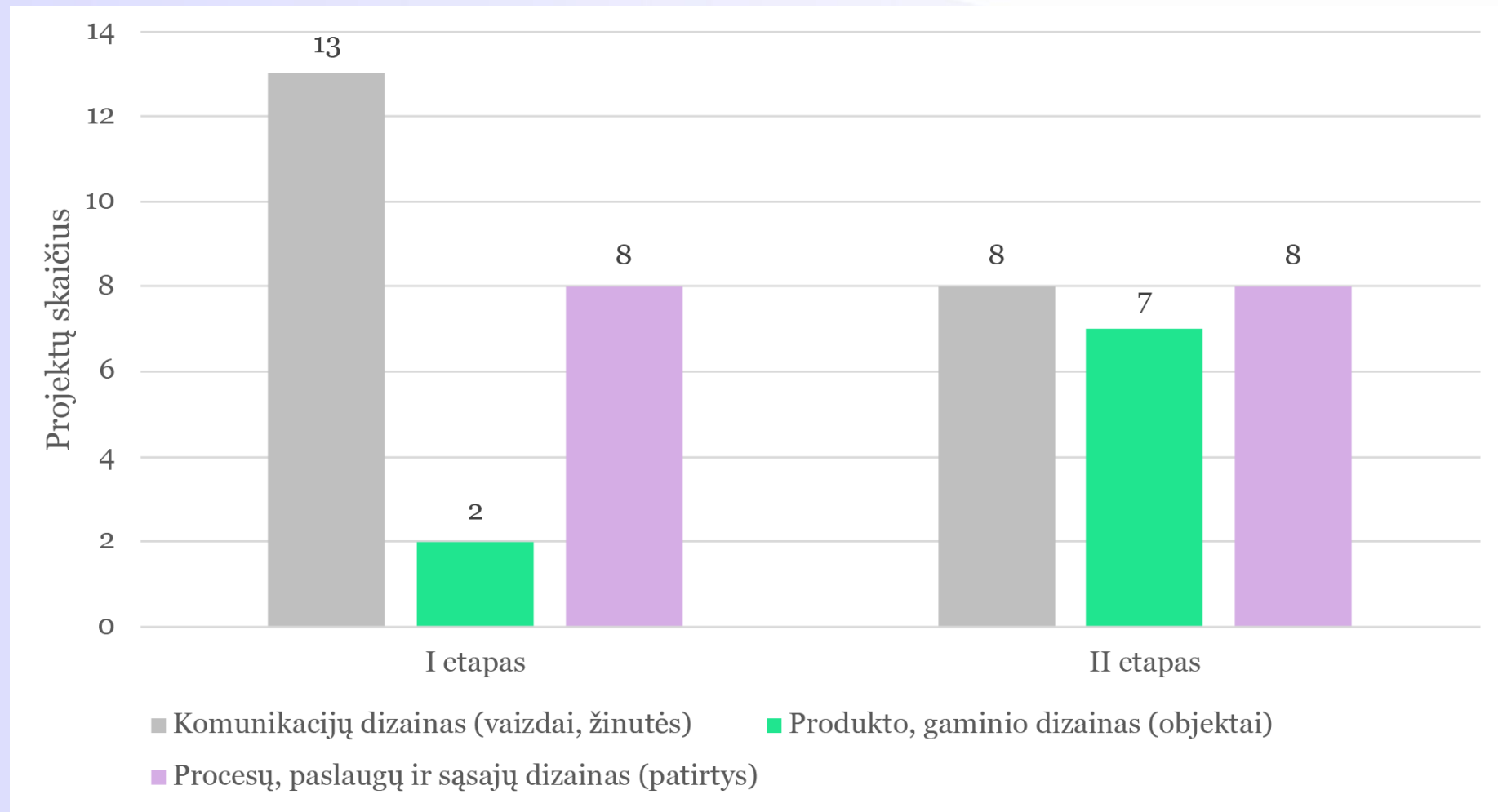
Įmonių, dalyvavusių projekte, registracijos savivaldybė

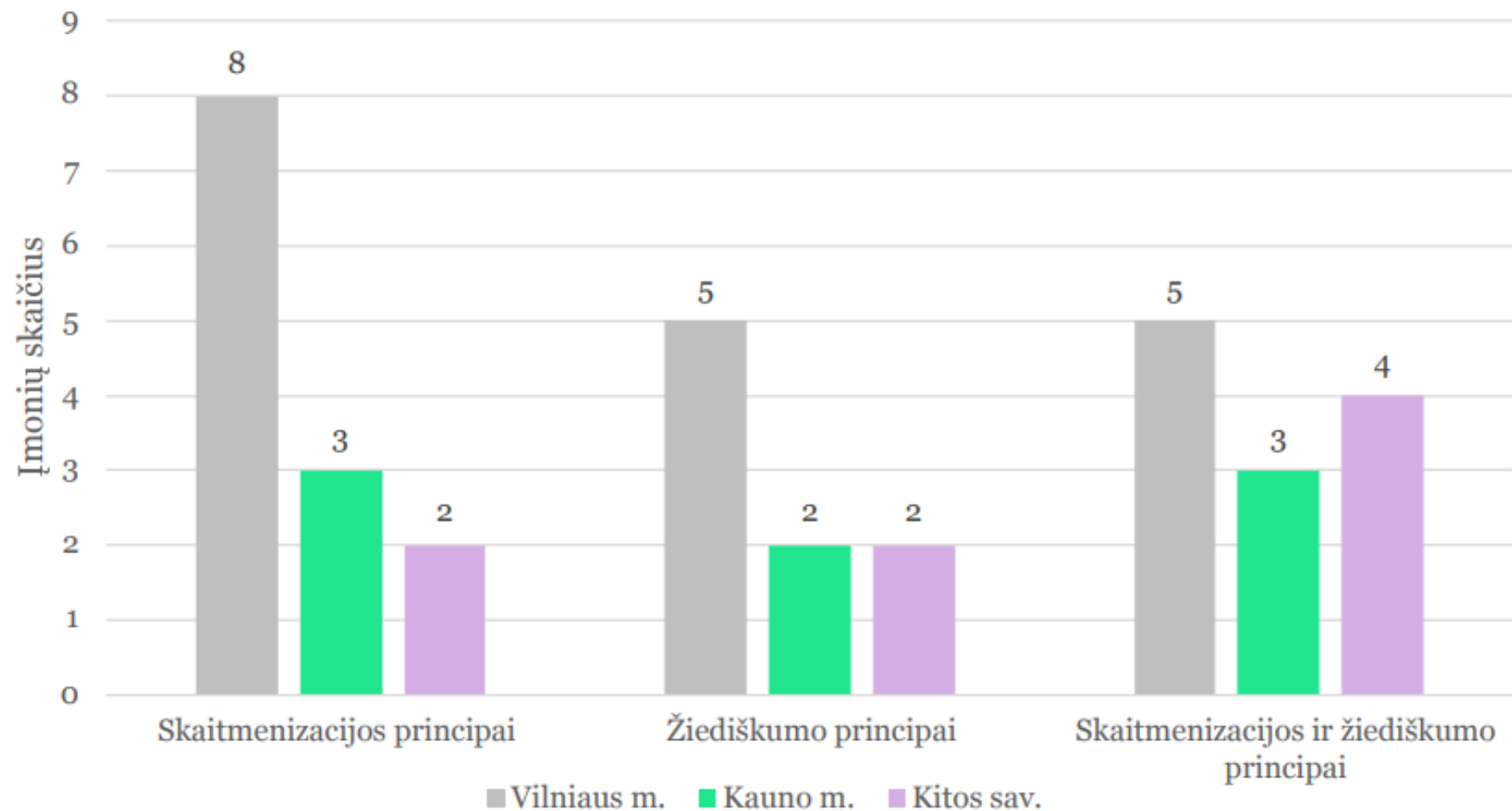
Įmonių vystoma veikla ar ekonomikos sektoriaus

Įmonių vystyta dizaino kategorija/- os

Dizaino
sprendimai
grįsti
skaitmeninės
ir (arba)
žiedinės
ekonomikos
principais

Projekto „Dizaino sparnai“ poveikio vertinimo tyrimas

Interviu dalis – tai susisteminta informacija ir
įžvalgos iš 11 interviu su dizaineriais ir įmonių
atstovais

Per 5 interviu su dizaineriais ir 6 su įmonių atstovais gautos įžvalgos iš 10 sukurtų dizaino sprendimų

Dizaino sprendimas	Ar apklaustas dizaineris?	Ar apklausta įmonė?	Įmonės registracijos savivaldybė	Pritaikyti principai	Dizaino kategorijos
1	✓ Taip	Ne	Vilnius	Skaitmeninės ekonomikos	Produkto, gaminio dizainas
2	✓ Taip	✓ Taip	Vilnius	Žiedinės ekonomikos	Komunikacijų bei produkto, gaminio dizainas
3	✓ Taip	Ne	Vilnius	Skaitmeninės ir žiedinės ekonomikos	Procesų, paslaugų ir sąsajų dizainas
4	✓ Taip	✓ Taip	Kaunas	Skaitmeninės ir žiedinės ekonomikos	Komunikacijų bei produkto, gaminio dizainas
5	✓ Taip	✓ Taip	Kaunas	Skaitmeninės ir žiedinės ekonomikos	Procesų, paslaugų ir sąsajų dizainas
6	✓ Taip	Ne	Vilnius	Skaitmeninės ekonomikos	Procesų, paslaugų ir sąsajų dizainas
7	Ne	✓ Taip	Vilnius	Žiedinės ekonomikos	Komunikacijų dizainas
8	✓ Taip	Ne	Kita	Skaitmeninės ir žiedinės ekonomikos	Komunikacijų bei procesų, paslaugų ir sąsajų dizainas
9	✓ Taip	✓ Taip	Vilnius	Skaitmeninės ir žiedinės ekonomikos	Komunikacijų dizainas
10	✓ Taip	✓ Taip	Kita	Žiedinės ekonomikos	Komunikacijų bei produkto, gaminio dizainas

Dizainerių ir įmonių klasifikacija, atsiskleidusi tyrime

Dizainerių patirtis:

- labiau patyrę: „*jau anksčiau freelancinau*“ (D1);
- mažiau patyrę: „*(patirties – aut.) Tokios, kaip pasakyt, turėjau, bet kuklios.*“ (D3);

Dizainerių nuomone, įmonės motyvacija dalyvauti projekte „Dizaino sparnai“:

- motyvuotos įmonės;
- nemotyvuotos įmonės. „*<...> labai labai dažnai net į žinutes būdavo neatsakoma.*“ (D2);

Įmonės patirtis su dizaino sritimi:

- neturėjo tokios patirties;
- samdžiusios dizainerius iš išorės;
- turėjusios nuolatinį dizainerio etatą.

Projekto sklaida

Projekto dalyvius informacija pasiekė skirtingais sklaidos kanalais

Dizainerių perspektyva

Per mokymo įstaigas:

„ir tiesiog vienas iš dėstytojų užsiminė apie tą projektą <...>“
(D2);

Per pažįstamus:

„man atrodo, mano mama atsiuntė man nuorodą <...>“
(D1),

Per socialinius tinklus:

„iš Facebook grupės Gatvės dizainas“ (D4)

Įmonių perspektyva

Dažniausiai - per verslui skirtus kanalus:

„<...> lankomės inovacijų agentūros puslapyje“ (I3)

Rečiau – per lauko reklamą:

„<...> tai buvo plakatas mieste spausdintas, man atrodo, stotelėj“ (I6).

Lūkesčiai dėl projekto „Dizaino sparnai“

Dizainerių ir įmonių lūkesčiai buvo skirtingi

Dizainerių perspektyva

Tikėjosi vertingų įžvalgų ir darbo patirties:

„norėjau susipažinti su ta patirtimi saugioje aplinkoje, kur tu kartu esi su mentoriumi, kur kažkas tau padeda, patartina, padeda įsivažiuoti į visą tą kaip darbo rinką vadinamąją“ (D2).

Neturėjo lūkesčių:

„Man atrodo, turėjau labai mažai lūkesčių <...>“ (D1).

Buvo skeptiški ir naudos nesitikėjo:

„<...> lūkestis buvo papulti į projektą“ (D3).

Įmonių perspektyva

Turėjo labai aiškius poreikius:

„labai tikslingai žinojome ir svajojome, bet tiesiog kažkaip atradome tą projektą ir svajonė įsigyvendino“ (I3).

Nesuprato, ką gali pasiūlyti projektas:

„paaiškėjo, kad čia ne materialus (ne pinginė parama – aut.)“ (I2).

Skeptiškesnės buvo įmonės, beveik neturėjusios darbo su dizaineriais patirčių.

Projekto naudos (Dizainerių perspektyva)

Visi dizaineriai įvardino, kad gavo vienokią ar kitokią naudą saugioje aplinkoje

I

Mažiau patirties turintiems dizaineriams – naujos dizaino srities žinios:

„prisiliečiau prie tokios srities, kurios neturėjau patirties jai“ (D3).

II

Labiau patyrusiems dizaineriams – nauji įgūdžiai kitose srityse ir nauji įrašai CV:

„Išmokau nemažai pamokų vertingų. Kaip bendrauti su klientu, kaip valdyti laiką, kokias strategijas taikyti ir taip toliau, ir panašiai.“ (D4).

Projekto naudos (Dizainerių perspektyva)

Visi dizaineriai įvardino, kad gavo vienokią ar kitokią naudą saugioje aplinkoje

III

Postūmis karjere:

„Iš principo va šita metų patirtis Dizaino sparnuose leido įsidarbinti įmonėje ir ten tapau grafikos dizaineriu.“ (D5).

IV

Savotiškas **verslo inkubatorius**, leidęs sukurti bendrą verslą:
„nusprendėme <...> bandyti įmonę įkurti.“ (D4).

Projekto naudos - bendruomeniškumas (Dizainerių perspektyva)

Vienas iš naudingiausių dalykų įgyvendinant projektą buvo bendruomenės susiformavimas

I

Mažiau patirties turintiems dizaineriams – **bendruomenė**:
„Ką tik baigę jaunieji dizaineriai, pradedantieji dizaineriai, jie yra labai dar vieniši savo kūrybiniam lauke. <...> bendruomenės turėjimas, kitų dizainerių, tu gali parašyti, pavyzdžiui, ir paklausti, va, ką mano toks ar toks vat dizainas <...>“ (D3).

II

Labiau patyrusiems dizaineriams tai **suteikė didesnį užnugarį, palaikymą ir naujas pažintis**:
„Sutikau naujų bendraminčių šitam projekte“ (D4).

Projekto naudos (Įmonių perspektyva)

Įmonių gauta nauda priklausė nuo jų lūkesčių

I	II	III
Daugumai įmonių – poreikius atitinkančios naudos: <i>„<...> gimė brandingas, gimė pavadinimas, marketinginė medžiaga, kas irgi yra labai svarbu pardavimams buvo, skatino pardavimus.“ (I1);</i>	Vienoms – rezultatai viršijo lūkesčius: <i>„<...> viršijo tai, ką mes gavom, ir tikrai kažkaip ne tiek tikėjomės šituo projektu <...>“ (I3).</i>	Kitoms – naudos nebuvo: <i>„Įmonė mūsų tai naudos tos negavo.“ (I2) ir nauda nebuvo suvokiama kaip nauda, kurią gavo įmonė:</i> <i>„Ir aš pamačiau, kaip dirba kita dizainerė <...> Tai, manau, abi gavom naudos. Tiek aš, tiek ji.“ (I2).</i>

Mokymai (Dizainerių perspektyva)

Mokymai suteikė naudą visiems dizaineriams, ypač mažiau patyrusiems ir tiems, kurie dalyvavo kartu su įmonėmis

I	II	III
<p>Bent kažkuri mokymų dalis patiko visiems apklaustiems dizaineriams:</p> <p><i>„labai padėjo ir mokymai patys su UX/UI sritimi susiję <...>“ (D2);</i></p>	<p>Pirmoji mokymų problema – mokymų kartojimasis II etape:</p> <p><i>„<...> tai kas nepatiko, kad kartojasi ta pati identiška programa, identiškos užduotys ir antrojo to projekto metu“ (D2)</i></p>	<p>Antroji mokymų problema – įmonių nedalyvavimas juose:</p> <p><i>„<...> pusė užduočių yra su savo įmonės atstovu <...> ir tos įmonės atstovo nėra. Tai tu tada arba jungiesi prie kity, kas iš esmės jau yra toksai iš bėdos, arba sėdi vienas ir ten kažką bandai išmąstyti. <...> Ir čia ne tik mano, ten labai daug nebūdavo įmonių. Tai va, gal koks trūkumas.“ (D5)</i></p>

Mokymai (Įmonių perspektyva)

Pasiekti rezultatai yra susiję su įmonių (ne)dalyvavimu mokymuose

I

Pasiekti geresni rezultatai:

„<...> laikas buvo praleistas įdomiai, gerai, naudingai, kažkas tikrai vis tiek užstrigo ir mes po to tuos išmokus dalykus naudojame“ (I6).

II

Buvo įmonių, kurios turėjo daugiau žinių, nei kad **mokymai galėjo suteikti:**

„Mes irgi ten diskutavom, ir aš pats turėjau ten ką pasakyti, ne tik paklaudyti <...>“ (I4).

Mokymai (Įmonių perspektyva)

Pasiekti rezultatai yra susiję su įmonių (ne)dalyvavimu mokymuose

III

Jei įmonė **nedalyvavo mokymuose – naudos iš projekto galėjo negauti:**

Įsitikinus „<...> kad nereiks ten į pristatymus važinėti ir laiko gaišti“ (I2), ir pareiškus, kad „<...> net neturėtume, kur pritaikyt tų mokymų“ (I2), įmonė teigė naudos negavusi „Įmonė mūsų tai naudos tos negavo.“ (I2).

IV

Nauda nesuvokiama kaip įmonės gauta nauda:

„Ir aš pamačiau, kaip dirba kita dizainerė <...> Tai, manau, abi gavom naudos. Tiek aš, tiek ji.“ (I2).

Mentorių vaidmuo (Dizainerių perspektyva)

Mentoriai buvo viena svarbiausių sėkmingo projekto dalių.

I

Mentoriai – vieni svarbiausių projekto veikėjų, **padėjusių dizaineriams gauti aptartas naudas:**
„nukreipdavo reikiama kryptimi <...>“ (D2).

II

Kliūtys kilo kai dizaineris ir mentorius buvo iš skirtingų dizaino sričių:
„tarkim, dizaineris, kuris daro komunikacijų dizainą, gauna mados dizaino mentorę <...>“ (D2).

Mentorių vaidmuo (Įmonių perspektyva)

Mentoriai buvo viena svarbiausių projekto sudedamųjų dalių

I

Mentoriai padėjo dizaineriams spręsti iškilusias problemas:
„<...> pavairavo daugeliui vietų mentorius <...>“ (I1)

II

Mentorių įsitraukimas į sprendimų kūrimą:
„Nu pavyko. Ir dizainerio, ir mentoriaus įtaka šitoj vietoj.“ (I5)

Įmonių motyvacija (Įmonių perspektyva)

Įmonių motyvacija dalyvauti projekte „Dizaino sparnai“ buvo skirtinga

I	II	III
<p>Įmonės, kurios turėjo konkrečių dizaino paslaugų poreikių buvo labiausiai motyvuotos:</p> <p><i>„poreikis buvo sukurti <...> produkto dizainą“ (I1);</i></p> <p><i>„užduotis sukurt žiedinės ekonomikos pagrindu tokį produktą“ (I5).</i></p>	<p>Vienos įmonėms, kurios nesuprato, ką gali pasiūlyti projektas, sugebėjo persiorientuoti:</p> <p><i>„<...> ne blogesnį dalyką negu tikėjomės“ (I4).</i></p>	<p>Kitos sutiko bendradarbiauti projekte tik su savo sąlygomis ir nepersiorientavo:</p> <p><i>„<...> kad nereiks ten į pristatymus važinėti ir laiko gaišti“ (I2), „<...> sudalyvauti for fun <...>“ (I2)</i></p>

Bendradarbiavimo problemos

Problemos kildavo kai dizaineriui arba įmonei pritrūko motyvacijos

Dizainerių perspektyva

Įmonių motyvacijos trūkumas, kai dizaineris buvo ignoruojamas:

„<...> man tiesiog dvi savaites neatsakydavo į skambučius.“ (D1)

Įmonės **poreikių ir dizainerio galimybių neatitikimas**:

„įmonė taip pat, antroji įmonė, nelabai suprato, kam reikalingi interviu, kam reikalingas tas dizaino tyrimas. Sako, čia mums nieko nereikia, pas mus ten taip ir taip, ir tiesiog nieko tu čia negaišk laiko.“ (D2).

Įmonių perspektyva

Dizainerių motyvacijos trūkumas, kai dizaineris per mažai įsitraukė:

„iš to, ko tikėjomės, nu įgyvendino (dizaineris – aut.) kokius 70 %, galbūt mažiau negu tikėjomės, šiek tiek, bet padarėm šį tq.“ (I6)

Veiklos problemos (Dizainerių perspektyva)

Dažniausiai kilo tipinės projektinės veiklos problemos (planavimo sunkumai, per dažni rezultatų pristatymai ir pan.)

I	II	III
<p>Skeptiškas išankstinio darbo plano vertinimas: <i>„<...> buvo tai, kad truputėlj mes susidarėm planą pradžioj ir tas planas pagal datas jisai keitėsi. Tai mes, kaip pasakyt, nėjom nusistatytais terminais ir ten truputėlj tada jau darėm pagal save.“ (D3).</i></p>	<p>Per dažni rezultatų pristatymai: <i>„kartais atrodydavo, kad nėra tokio didelio, dar nepraėjo tiek daug laiko ir dar nepadarytas toks didelis indėlis, kad aš turėčiau ką pristatyti naują <...>“ (D5).</i></p>	<p>Neaiškus atsakomybės pasidalinimas projekte: <i>„<...> man nelabai aišku, kas prieš ką atsakingas yra. Ar aš kai padarau, aš turėčiau atsiskaityt mentoriui, ar jmonei. Ir jeigu išsiskiria jų nuomonės, tai kam tada?“ (D1).</i></p>

Veiklos problemos (Įmonių perspektyva)

Dažniausiai kilo tipinės projektinės veiklos problemos (planavimo sunkumai, per dažni rezultatų pristatymai ir pan.)

I	II	III
<p>Skirtingos dizainerių ir įmonių nuomonės dėl dizaino sprendimų: <i>„sudėtinga parinkt tą pačią medžiagą, bet va <dizaineris> sugebėjo atrasti ir praktiškai padarėm...“ (I5).</i></p>	<p>Skirtingos dizainerio ir įmonės žinios apie produktą: <i>„Tuo tarpu dizaineris šito nėra patyręs, mūsų produkto nėra naudojęs ir sunkiai įsivaizduoja, kaip gali būti tas pats.“ (I1).</i></p>	<p>Nuo įmonės nepriklausančios aplinkybės: <i>„<...> tai kai jinai (COVID-19 pandemija – aut.) atėjo, dabar yra iš tikrųjų mūsų įmonei sunkus laikotarpis“ (I2).</i></p>

Žiedinės ir (ar) skaitmeninės ekonomikos principų įgyvendinimas (Dizainerių perspektyva)

Skaitmeninės ekonomikos principų įgyvendinimas nesukėlė didelių iššūkių, o žiedinės ekonomikos – sukėlė

I	II	III
<p>Dizaineriams trūko patirties: <i>„<...> iš pradžių sudėtinga surasti, kas galėtų būti tvariau <...>“ (D2);</i> <i>„<...> čia iš tikrųjų buvo žiauriai daug naujo <...>“ (D5).</i></p>	<p>Vienos įmonės pačios įsitraukdavo į procesus ir <i>„tikrai nuoširdžiai norėjo pagerinti savo situaciją“ (D2).</i></p>	<p>Kitos įmonės į reikalavimus žvelgė skeptiškai arba formaliai: <i>„Iš įmonių pusės tai nebuvo, tiesiog norėjo produktų ir pinigų, man atrodo.“ (D1).</i></p>

Žiedinės ir (ar) skaitmeninės ekonomikos principų įgyvendinimas (Įmonių perspektyva)

Skaitmeninės ekonomikos principų įgyvendinimas nesukėlė didelių iššūkių, o žiedinės ekonomikos – sukėlė

I

Į žiediškumą kreiptas didelis dėmesys:

„Kreipėm, kreipėm dėmesį, tikrai kreipėm. Nes ir pats dizaineris pergyveno, sako, nu kažką reikia padaryt, kad atlieptų tą žiediškumą <...>“ (15), „<...> sudėtinga surast, kad atlieptų tą žiedinę ekonomiką, bet susitvarkėm puikiai.“ (15).

II

Į žiediškumą pažvelgta formaliai:

„Tai mes užtat ir pakišom po žiediškumu. <...> to žiediškumo gal ne tiek reikėtų įdėt <...> žiediškumas nebūtinai yra reikalingas. Graži idėja, aišku, bet.“ (12).

Dizainerių pasiūlymai

Pasiūlymų projekto tobulinimui buvo nedaug ir nei vienas tyrimo dalyvis jų neišskyrė kaip esminių

I	II	III	IV
<p>Poreikis UX/UI dizaino mentoriui: <i>„<...> būtų labai gerai, jeigu būtų ir mentorius UX/UI dizainerio, nes šito nebuvo.“</i> (D4).</p>	<p>Poreikis atrinkti motyvuotas įmones: <i>„<...> kažkokie kitokie turėtų būti keliami kriterijai įmonėm <...>“</i> (D5).</p>	<p>Geresnis dizainerio ir įmonės suderinimas: <i>„Jeigu aš nenoriu, jeigu, pavyzdžiui, man nepatinka ten. Bet man paskyrė ir tu neturi pasirinkimo, žodžiu. Tai toks dalykas galbūt. Bet galbūt yra tokių žmonių, kurie būtų visai norėtų dirbti su <...>, bet jų niekas nepaklausė.“</i> (D4).</p>	<p>Išsakytas poreikis turėti fizinę erdvę, kurioje galėtų susitikti dizaineriai <i>„<...> ir pakalbėt kartu, brainstormo sesiją pasidaryti“</i> (D5).</p>

Įmonių pasiūlymai

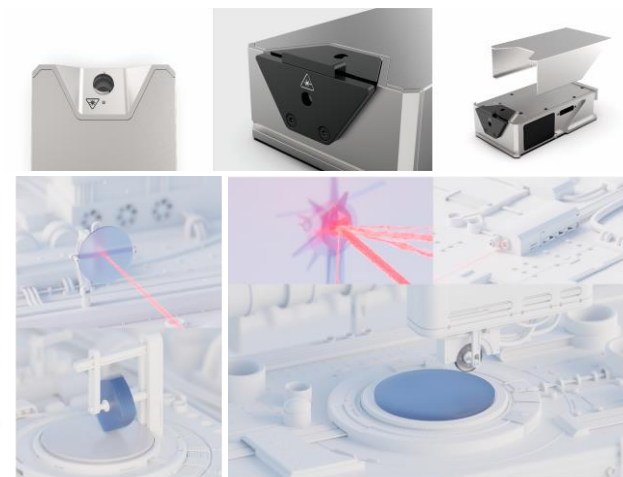
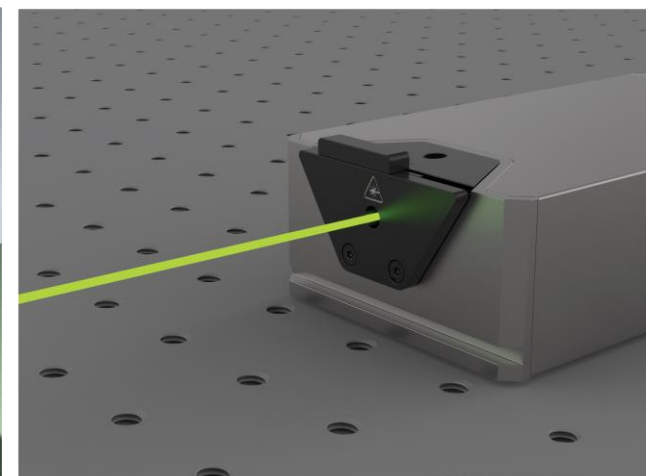
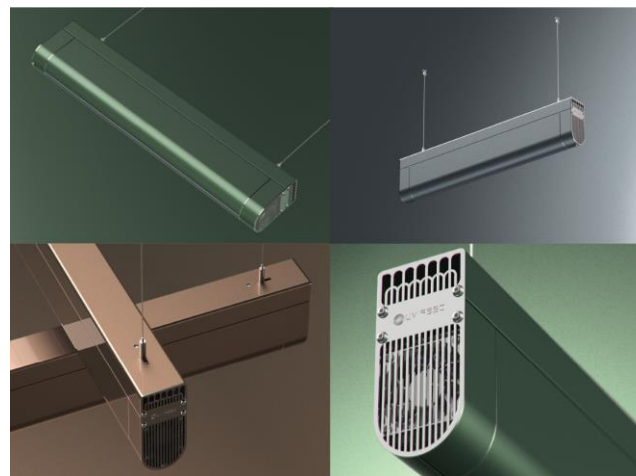
Pasiūlymų projekto tobulinimui buvo nedaug ir nei vienas tyrimo dalyvis jų neišskyrė kaip esminių

I	II	III
Projektas (ir jo organizavimas) buvo įgyvendinami tinkamai , kad įmonėms projekte viskas „<...> buvo gerai.“ (I3).	Pratęsti projekto įgyvendinimo laiką: „<...> praėjus tam mėnesiui dar nesakyčiau, kad dar galbūt mėnesio reikia.“ (I1).	Sukontroliuoti atlygį, skiriamą dizaineriui: „<...> kad tas atlyginimas, atsiskaitymas keliautų iš įmonės <...>“ (I6).

Projektas „Dizaino sparnai“ sėkmingas – sukurti 34 dizaino sprendimai

Visi dizaineriai ir dauguma įmonių jaučiasi gavusios naudą su naujai sukurtais dizaino sprendimais.

„<...> susirinkę būrys tokių jaunų studenčių tokių, kažkur susigūžęs ten pulkelis jų ten sėdi <...> Bet aš kai pamačiau baigiamuosius darbus, kurie yra padaryti pristatymai, kur buvo, aš tikrai buvau labai labai didžiai nustebintas. Buvo tikrai kosmosas.“ <...> „leido mūsų įmonės apyvartą padidinti maždaug 25, gal 30 % nuo bendros mūsų įmonės apyvartos“ (14).

Gautos naudos

Dizaineriams – tai:

- naujos dizaino srities žinios;
- universalesnė nauda, tokia kaip laiko planavimo, komunikacijos su užsakovais ir panašūs įgūdžiai;
- nauja darbo patirtis – vienas iš veiksnių, darančių įtaką jų ateities darbams ar netgi savarankiško verslo pradžiai;
- naujos darbo galimybės ar daugiau užsakymų ar bendradarbiavimo tąsa su projekte dalyvavusiomis įmonėmis.

„Taip, su įmone tęsiu toliau, pilnai bendradarbiavimas vyksta, toliau kuriasi daugiau produktų.“ (D2)

Gautos naudos

Įmonėms – tai:

- Sukurtas naujas dizaino sprendimas;
- Pasikeitęs požiūris į dizaino sektorių apskritai ir dizainerio vaidmenį įmonėje konkrečiai.

„Taip, mes su dizaineriu tęsiame bendradarbiavimą komerciniais pagrindais. Mums ruošia dizainą <...> ko nespėjom padaryti Dizaino sparnų metu.

Taip pat, mes norim įmonės tą pastato vizualinį apipavidalinimą pakeisti, kad būtų tas dizainas panaudotas. Tai vat ir tolimesnis šitas darbas laukia.“ (I3).

UAB Ruksa sukurti baldai Alytaus teatro fojė. Nuotraukų aut. Valentinas Kryžionas

Tyrimą rasite

www.kulturostyrimai.lt

Kultūra^τ

Priemonę
parengė ir
įgyvendino

Projektą
vykdė

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Projektą
finansavo

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Europos regioninės plėtros fondas

Ačiū!

Dizaino sparnai

DISKUSIJA

Kaip dizainas gali
sukurti socialinį
poveikį? Galimybės
verslui ir visuomenei

Viktorija
Bražiūnaitė

Lietuvos socialinio verslo
asociacija vadovė

Deividas
Juozulynas

Paslaugų dizaino
ekspertas

Deimantė
Zutelienė

Kultūros ministro
patarėja

Audronė
Drungilaitė

Dizaino inovacijų
centro vadovė